

dpb DIVADLO
PETRA
BEZRUČE

kráska z leenane

**poslední
šance
na první
lásku**

kráska z leenane

autor — **martin mcdonagh**
překlad — **lenka kapsová**
režie — **janusz klimsza**
dramaturgie — **david košťák**
výprava — **marta roszkopfová**
výběr hudby — **janusz klimsza**

maureen — **markéta haroková**
mag — **kateřina krejčí**
ray — **ondřej brett**
pat — **dušan urban**

premiéra 17. března 2017
v divadle petra bezruče

martin mcdonagh

(nar. 1970)

- Je původem Ir, ale narodil se v jižním Londýně. Tam prožil většinu svého života a zůstal tam i poté, co se jeho rodiče vrátili do Irska. Pravidelně za nimi však jezdil a irské prostředí jeho osobnost (později i tvorbu) výrazně ovlivnilo.
- Inspiraci čerpal především ve filmové tvorbě. Mezi režiséry, kteří na něj měli obrovský vliv, patří Martin Scorsese, David Lynch, Quentin Tarantino a Terrence Malick.
- Hned svou první hrou Kráska z Leenane (1996) si vydobyl uznání divadelní kritiky i obrovský ohlas u publika

(hra patří mezi světově nejúspěšnější hry současné dramatiky) a stal se vzápětí jedním z nejúspěšnějších žijících irských dramatiků.

- Po divadelních úspěších McDonagh těžil, ze své odvěké vášně pro filmovou tvorbu. V roce 2004 natočil podle vlastního scénáře půlhodinový film Revolver, který byl mimo jiné oceněn Oscarem jako nejlepší hraný krátký film. V roce 2008 byl uveden McDonaghův první celovečerní snímek V Bruggách.
- Martin McDonagh patří k nejvýraznějším osobnostem

současné dramatiky. Každý jeho nový počín je středem mimořádné kritické pozornosti a zpravidla se těší četnému uvedení po celém světě. Jeho poslední hra Kati (2016) byla jen v Čechách uvedena již ve třech divadlech necelé dva roky po světové premiéře.

hry martina mcdonagha:

- Kráska z Leenane (1996)
- Mrzák Inishmaanský (1996)
- Lebka z Connemary (1997)
- Osiřelý západ (1997)
- Poručík z Inishmoru (2001)
- Pan Polštář (2003)
- Ujetá ruka (2010)
- Kati (2015)

kráska z leenane

Kráska z Leenane (1996) se stala první částí Leenanské trilogie, která se někdy nazývá také Connemarskou trilogií. Martin McDonagh ji napsal za necelé dva týdny. Následující rok 1997 byly uvedeny zbylé části Lebka z Connemary a Osiřelý západ. Ve všech hrách vystupují čtyři postavy, ale žádná z nich se neopakuje v jiné části trilogie. Hry spojuje pouze dějiště, kterým je vesnice Leenane v Connemaře, a v každé z nich nalezneme několik málo zmínek o postavách vystupujících v částech zbylých. V Krásce z Leenane

se například vzpomínají Coleman a Valen z Osiřelého západu. Tyto zmínky však děj příslušné hry bezprostředně neovlivňují, spíše fungují jako dokreslení místní atmosféry, společenských poměrů a způsobu života.

V České republice měla Kráska premiéru tři roky od svého prvního uvedení v roce 1999 zároveň v Těšínském divadle Český Těšín a v pražském Divadle v Řeznické. Od té doby se hrála na mnoha českých jevištích. Premiéra v Divadle Petra Bezruče je jejím jubilejním desátým uvedením.

vražedné írsko martina mcdonagha

Na rozdíl od svých předchůdců irských dramatiků nemusí McDonagh s Londýnem splývat, ani se mu přizpůsobovat. Dneska je naopak žádoucí, aby si své zvláštnosti udržel; regionální speciality stoupají v globální Evropě na ceně, ty irské mají vysokou konjunkturu, a McDonagh jejich původ chytře inseruje už v názvu svých her. Soukromý a patrně nedramatický přesun McDonaghových rodičů do Londýna také je nenápadným projevem letitého irského traumatu i dilematu: pro tisíce tamních lidí to nebylo doma k vydržení, ať byl důvodem hladomor, nebo duchamor, a v emigraci – jakože co jiného to bylo a je, i když v Anglii mohou mluvit týmž jazykem, propadali nostalgii, pokud na vlastní kůži nezakoušeli xenofobii. Tak si aspoň s hořkostí notují Maureen a Pat.

Jejich postoj vůči Irsku je postojem ambivalentním, jako podle známého paradoxu, že žít se nedá tam, ani bez něho, jak to ovšem na adresu žen, ještě mnohem dříve formuloval Oscar Wilde. Později McDonagh ten ambivalentní vztah k domovině ještě vyhrótil až do drastické a groteskní krajnosti. Postava faráře Welshe, na něhož je v Krásce z Leenane už zaděláno, se nechá slyšet, že tahle farnost mu připadala jako nejhezčí místo na světě, než zjistil, že je to vrahounská metropole celé Evropy...

Connemarská se jmenuje McDonaghova první trilogie – podle kraje v nejzápadnější části Irsku, s rozsáhlými vřesovišti a vzácným rostlinstvem, před dvaceti lety prohlášená za národní park, jak vás upozorní moderní encyklopedie. Tak malebný je to kout země, a přece slovy

pátera Welshe, jakoby tu Pánbůh „neměl řádnou jurisdikci“. Na jiném místě, ale podobně si kdysi povzdechli slavný Ir: „Bože, který jsi stvořil tu krásnou zem, kdy bude ochotna přijmout své světce? Jak dlouho ještě, Pane, jak dlouho ještě?“ Hrdiny McDonaghovy trilogie nejsou světci, nýbrž hříšníci, kteří se dopouštějí násilí a vražd z nejobyčejnějších důvodů.

V Krásce z Leenane se McDonagh ještě pokouší odhalit tajemství, odkud se berou ty nelaskavé vztahy mezi lidmi, kteří biologicky jsou si nejbližší, vedoucí až ke skutkům zabití. Vskutku je Kráska ještě tak trochu melodrama, tak trochu sociálně problémové a hodně psychologické drama, svým akcentem na ženské figury a na panicky prožívanou sexuální prázdnotu připomínající Tennesseeho Williamse, u něhož násilí, jehož se hrozí, ostatně také není prosto groteskních stránek.

Milan Lukeš Irská zabijačka (Svět a divadlo)

**„Irové jsou jediný národ,
na kterém selhává
veškerá
psychoanalýza.“**

5 stereotypů o irech

- 1.** Mají dar výřečnosti. A nejradyji mluví o věcech, které si jiní radši nechávají pro sebe.
- 2.** Na všechno mají svůj vlastní názor. Ať už se jedná o náboženské téma, nebo o sportovní debatu, Ir má vždycky svoji pravdu, o kterou se bude přít.
- 3.** Oplývají vypravěčským talentem, který i z cesty na nákup dokáže vykřesat epickou příhodu nebývalých zvrátů.
- 4.** Pro nadávky nejdou daleko. Pravděpodobně to souvisí s darem výřečnosti. Když si něco myslí, tak to taky řeknou. A někdy to řeknou i dřív, než je to vůbec napadne.
- 5.** Rádi se napijí. Nic je totiž v předešlých bodech neposílí víc než pár vychlazených pint. Jejich prostořekost pak nezná hranice, v názorech jsou skálopevní, jejich příhody se plní fantasknějšími motivy a nadávky pak mají místo vycpávkových slov.

**„Kráska z Leenane
bude ždycky moje
nejoblíbenější
hra.“**

Rozhovor s Martinem McDonaghem při příležitosti uvedení Krásky před dvacet let po světové premiéře.

I přesto, že Kráska pojednává o velmi krutém vztahu matky a dcery, nechybí jí humor. Vnímáte i vy hru jako komedii?

Humor považuju za stejně důležitý jako násilí a smutek. Je stejně důležitý jako všechno ostatní.

Když po letech čtete svoje první hry, poznáváte se jako autor?

Můj postoj, myšlenky a také zdroje inspirace zůstávají stále stejné. Ovšem rychlost, kterou jsem psal, a moje zoufalství, ty už vzaly za své. Teď už vím, že je to něco, čím se budu moct živit, víte? Divadlem a filmem. Ale tehdy – a proto jsem asi psal tolik – mi přišlo, že je to jako sázet do loterie: jedna

z nich může být ta výherní, říkal jsem si.

A jaké jsou podle vás ty výherní? Jaké máte nejradši?

Jedna z nich je Pan Polštář. Většinou se nijak striktně nesnažím o to, aby hra měla konkrétní sdělení. Ale touhle říkám určitým poetickým způsobem více, než by mě napadlo, že bych sám chtěl. Kráska z Leenane bude ale vždycky moje nejoblíbenější. Myslím, že je velmi úsporná. A když se zinscenuje dobře, má v sobě obrovský smutek, což mě vždycky překvapí. Má v sobě cit, který v mých dalších hrách nutně není. Také mi přijde mnohem více šokující, když násilí na jevišti vzejde od ženy.

Jste také filmový scénárista a režisér. Napadlo vás někdy nějakou z vašich her zfilmovat?

Ještě pořád chci dělat dobré divadlo. Nechci vzít hru a udělat z ní film. To nikdy neudělám. Popravdě, mám k divadlu příliš respektu, než abych tohle někdy udělal.

Jak jste se jako autor změnil. Dříve se o vás mluvilo jako o autorovi, jehož hněv z her přímo sálá. Je to důležitá součást vaší práce i dnes?

Mám pocit, že když si sednu, abych napsal hru, mám stále tu stejnou potřebu, aby se na jevišti stalo něco vzrušujícího. To je, myslím, dobře. Ale řekl bych, že už v sobě nemám ten vztek... Teda, hodně toho hněvu pocházelo z toho, že jsem byl nezaměstnaný a na mizině. Teď nejsem ani jedno z toho. Ale občas mám vztek, když vidím opravdu špatnou hru. Protože mám pocit, že je přece strašně lehké napsat něco lepšího.

janusz klimsza

Studoval herectví na Státní vysoké škole divadelní v polské Vratislavi a divadelní režii na pražské DAMU. Svou profesní dráhu odstartoval na polské scéně Těšínského divadla a dnes patří k velkým osobnostem Ostravy. Režíroval řadu vynikajících představení, ať už na scéně Divadla Petra Bezruče, Komorní scény Aréna či v Národním divadle moravskoslezském, kde je od roku 2008 kmenovým režisérem. Je nositelem několika prestižních divadelních cen. Spolupracuje s Českou televizí a Českým rozhlasem a věnuje se také literární tvorbě.

„Jakákoliv závislost je toxická. Závislost na druhé osobě obzvláště. Navíc je spojená s úsilím předělat objekt té závislosti k obrazu svému. To je zaděláno na nevyhnutelný průšvih.“

Janusz Klimsza o hře Kráska z Leenane

inspice **michal weber** / nápověda **miroslav kudela** / rekvizity **marie křehlíková** / garderoba **renáta pytlíková** / vlásenky **eva radová** / světla **jiří müller** / zvuk **filip bajger** / šéf výroby **hynek petrželka** / jevištní mistr **filip kapusta** / technika **pavel kresta, martin plichta, hynek petrželka**

program vydala divadelní společnost petra bezruče, s.r.o., k čtvrté premiéře sezóny 2016–2017

textová část programu **david košťák** / fotografie **petr hrubeš, lukáš horký** / grafický návrh plakátu a programu **jan kulich** / vytiskl AFprint, ostrava

divadlo petra bezruče provozuje divadelní společnost petra bezruče

ředitel **jiří krejčí** / umělecký šéf **janka ryšánek schmiedtová** / manažer **tomáš suchánek** / tajemnice uměleckého provozu **alena punčochářová** / propagace a pr **michaela kubicová**

autorská práva zastupuje AURA-PONT, divadelní a literární agentura, spol. s r.o., radlická 99, praha 5

v programu bylo citováno ze studie milana lukeše (irská zabijačka, svět a divadlo roč. 2002), text byl krácen

divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města ostravy a moravskoslezského kraje

OSTRAVA!!!

www.bezrucy.cz